

RETNINGSLINJER FOR HÅNDTERING AV SEKSUELLE KRENKELSER PÅ VEA BEDEHUS

Utgave: 1.0, 2013
Vedtatt av styret, 22.02.13

Innhold

1.	Formål	3
2.	Definisjoner.....	3
3.	Informasjon om håndtering av seksuelle krenkelser.....	3
3.1	Om taushetsplikt og meldeplikt.....	3
3.2	Forholdet til den utsatte.....	4
3.3	Forholdet til den anklagede.....	5
3.4	Konsekvenser for det kristne felleskapet.....	5
4.	Ansvarlige organer.....	6
4.1	Formelt og overordnet ansvar.....	6
4.2	Praktisk og utøvende ansvar.....	6
5.	Prosedyrer for forebygging av seksuelle krenkelser.....	7
5.1	Prosedyren.....	8
5.2	Forklaring til prosedyren.....	9
5.3	«Gode råd for ledere på bedehuset».....	9
6.	Prosedyrer for håndtering av seksuelle krenkelser.....	9
6.1	Prosedyren.....	10
6.2	Forklaring til prosedyre.....	11
7.	Kontaktpersoner.....	11
7.1	Bedehusets ressurspersoner.....	11
7.2	Ekstern koordineringsgruppe.....	11
7.3	Arbeidsgruppa.....	11

1. Formål

Formålet med dette dokumentet er å ha retningslinjer for håndtering av seksuelle krenkelser som:

- a) forebygge seksuelle krenkelser på vårt bedehus
- b) gir prosedyre og retningslinjer for håndtering av seksuelle krenkelser som blir rapportert på vårt bedehus.

Retningslinjene har til hensikt å tydeliggjøre hvilke holdninger vårt bedehus har til seksuelle krenkelser, samt å beskrive hvilke handlinger bedehuset vil gjennomføre når anklager om seksuelle krenkelser blir framsatt.

2. Definisjoner

- 2.1 Seksuelle krenkelser handler først og fremst om misbruk av makt. Makt innebærer å ha mulighet til å påvirke og øve innflytelse over andre og få gjennomslag for sin vilje. Med seksuelle krenkelser menes at den som har størst makt i en relasjon mellom personer, anvender en seksualisering av relasjonen på en slik måte at den andres intimitetsgrenser blir krenket. Seksuelle krenkelser kan dreie seg om hele spekteret av seksuelle handlinger, fra krenkende ordbruk til påført samleie og tilsvarende handlinger. Vi bruker i dette dokumentet begrepet seksuelle krenkelser som en fellesbetegnelse for det som i andre sammenhenger betegnes som grenseoverskridende seksuell atferd og seksuelle overgrep.
- 2.2 Seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd forekommer i handling og ord enten overfor eller i nærvær av noen. Eksempler på dette er blotting, visning av pornografiske filmer eller verbale krenkelser. Det vil si at noen i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd på offentlig sted, eller dersom de som er tilstede ikke har samtykket i det eller er barn under 16 år.
- 2.3 Seksuelle handlinger er handlinger som foretas i fysisk kontakt med en annen, for eksempel berøring eller beføling av den utsattes kjønnsorganer eller bryster, innenfor eller utenpå klærne. Seksuelle handlinger er straffbare når de skjer med noen som ikke har samtykket til det eller når det skjer med barn under 16 år.
- 2.4 Seksuell omgang er handlinger med høyest strafferamme. Det er for eksempel når krenker trenger inn i den utsattes vagina, analåpning eller munn med sin penis eller onanering av kjønnsorganer til den krenkede og/eller krenker.
- 2.5 Voldtekt vil si at noen skaffer seg seksuell omgang ved vold eller truende atferd eller at den utsatte er ute av stand til å motsette seg handlingen, for eksempel på grunn av beruselse.

3. Informasjon om håndtering av seksuelle krenkelser

3.1 Om taushetsplikt og meldeplikt

Taushetsplikt

Ledere og sjelesørgere i vår forsamling bør ha en selvpålagt taushetsplikt. Det skal bidra til at dersom noen betror seg til en av disse, kan han/hun være trygg på at dette ikke kommer videre.

Når den utsatte er over 18 år

Dersom informasjon om krenkelser kommer fra den krenkede selv i en sjelesorgsamtale, og vedkommende er over 18 år, må man få den krenkedes tillatelse til å melde fra til bedehusstyrets formann. Denne tillatelsen bør en få skriftlig.

Dersom en ikke får tillatelse fra den krenkede til å gi informasjonen videre, skal en be om lov til å melde sakens innhold til bedehusstyrets formann med navn på krenker, uten å oppgi den krenkedes identitet.

Når den utsatte er barn under 16 år

Dersom informasjon om krenkelser kommer som en betroelse fra et barn under 16 år, er det viktig ikke å love hemmeligholdelse. En må lytte nøye til det barnet forteller, prøve å finne ut om det har snakket med andre om dette tidligere og eventuelt med hvem. En må forklare at dette er så alvorlig at foreldre/foresatte må få vite om det. Dersom barnet motsetter seg dette, må en bruke tid på å forklare hvorfor det er viktig. Jo eldre barnet er, jo viktigere er det å prøve å få barnet til å forstå hvorfor en må gå videre med en slik opplysning. Uansett om barnet gir samtykke eller ikke, har en plikt til å melde fra til foreldrene, forutsatt at det ikke er grunn til å tro at foreldrene er involvert i krenkelsen. Den som har fått informasjonen, skal ikke kontakte foreldrene, men melde saken til bedehusstyrets formann.

Når den utsatte er mellom 16 og 18 år

Dersom betroelsen kommer fra en person mellom 16 og 18 år, trenger man normalt samtykke fra personen, for å gå videre med informasjonen til foreldre eller bedehusstyrets formann. En kan tenke seg unntak der det er snakk om svært grove krenkelser. Uansett skal en i slike tilfeller melde saken anonymt til bedehusstyrets formann som vurderer hva som er riktig å gjøre.

Ikke kontakt anklagede

Den som har fått en melding om seksuelle krenkelser, skal under ingen omstendighet, selv ta saken opp med den anklagede. Det kan være til stor skade, både for den utsatte, for eventuell politietterforskning og for den videre saksbehandling.

3.2 Forholdet til den utsatte

Når krenkelser skjer i kristne sammenhenger, nyter som regel den anklagede stor respekt og tillit. Den anklagede kan lett definere det som skjedde på en helt annen måte enn den som opplever seg krenket. Vi må som Jesus stille oss på den svakestes side og se virkeligheten fra den utsattes utgangspunkt. Det får konsekvenser:

Den som kommer med en historie om krenkelser må oppleve å bli hørt og tatt på alvor. Det betyr at de ansvarlige organ må gjøre det man kan for å avklare sakens innhold og følge de prosedyrer som dette dokumentet legger opp til. Når en anklage framsettes, skal det alltid føre til handling.

Seksuelle krenkelser må kalles ved sitt rette navn og realitetene i det som skjedde må ikke omskrives. Ord som forelskelse og gjensidighet er uegnet som sakssvarende beskrivelse fordi det er ord som tilslører maktforholdet og gjør den utsatte medskyldig i det som skjedde. Handlingene må beskrives slik den utsatte opplevde dem: som tillitsbrudd, seksuell utnyttelse, maktmisbruk eller vold.

3.3 Forholdet til den anklagede

Den som har krenket en annen seksuelt må bære det fulle og hele ansvaret for det han/hun gjorde. Den utsatte er uskyldig og har ikke noe medansvar for det som skjedde. Vedkommende har vært utsatt for en krenkelse av et menneske som hadde ansvar for å beskytte han/henne. Forskjellen i makt mellom de to kan blant annet komme til uttrykk ved forskjell i alder, sårbarhet, posisjon eller autoritet.

Den skyldige må stilles til ansvar

Både Gud og samfunnet stiller oss til ansvar for våre handlinger. Den som har krenket et medmenneske må erkjenne sin synd, sin skyld og sitt ansvar, bekjenne det for Gud og mennesker og gjøre opp for seg så langt som mulig. Å bekjenne sine synder for Gud er første skritt på veien. Men det må følges opp med oppgjør også i forhold til mennesker og samfunnet. Tilgivelse fra mennesker er ikke noe den som har krenket en annen kan kreve, og den utsatte må ikke utsettes for press eller forventning om at hun eller han må tilgi. Straffbare handlinger bør anmeldes og behandles i rettssystemet.

Tilgivelse er en mulighet

Tilgivelse handler ikke om å glemme eller bagatellisere det som skjedde. Det handler om å huske, fastholde og plassere skyld. Grunnlaget for tilgivelse er at ansvaret og skylden for de onde handlingene er gitt tilbake til krenkeren, og den krenkede har fått en oppreisning som har gjort det mulig å ta tilbake makten i eget liv. Tilgivelsens innhold blir misbrukt når det å tilgi blir framsatt som en kristen plikt eller et krav til den utsatte.

Krenkeren må bære konsekvensene

Den som har krenket en annen må bære konsekvensene. Det betyr normalt å tre ut av en tillitsposisjon, i noen tilfeller også å vike plassen i det lokale kristne fellesskapet og finne sin plass et annet sted, dersom det er nødvendig for den krenkedes deltakelse i det lokale fellesskapet. Dersom det er snakk om straffbare handlinger må en bære samfunnets straffereaksjon.

3.4 Konsekvenser for det kristne fellesskapet

Tilhørighet til det lokale fellesskapet

Ingen kan ekskluderes fra Guds kirke på jord når synd er bekjent. Syndsbekjennelse forutsetter imidlertid en reell erkjennelse av skyld og ansvar. Bekjennelsen må aldri fungere som en flukt fra syndens innhold og konsekvenser, eller fra ansvar for oppgjør både med Gud og mennesker.

Hensynet til den utsatte kommer først

Gud er på en særskilt måte hos den som uforskyldt er påført lidelse. Derfor er det grunnlag for å hevde at der hvor det er umulig for to parter å gå i samme fellesskap, skal hensynet til den utsatte ha forkjørsrett.

Lederansvar

Lederansvar i et kristent fellesskap er ingen rettighet, men forutsetter en grunnleggende tillit. Bibelen sier klart at det stilles visse krav til livsførsel og etisk integritet for den som skal inneha et lederansvar. Ledere skal være gode forbilder for Guds folk. En kristen forsamling skal være et trygt sted å være for barn og unge, og et trygt sted for alle å søke hjelp og

sjelesorg. Forsamlingens ledelse kan derfor stille krav knyttet til livsførselen for å inneha en tjeneste eller et verv som innebærer åndelig lederskap.

Gjeninnsettelse

Det er et mål å hjelpe den som har krenket en annen til sann erkjennelse og et reelt oppgjør med Gud og mennesker, slik at de kan leve videre som tilgitte og oppreiste mennesker. Det er imidlertid ikke noen automatisk sammenheng mellom å få Guds og menneskers tilgivelse og det å bli gjeninnsatt i et tillitsverv. Forsamlingens viktigste forpliktelse er å hindre at nye krenkelser kan skje. Det er en hovedregel at frivillige medarbeidere/tillitsvalgte som er dømt for seksuelle krenkelser eller har begått seksuelle krenkelser i straffelovens forstand uten å bli anmeldt, ikke gjeninnsettes i tjeneste eller gjeninntre i tillitsverv.

Konsekvensen gjelder uansett hvor krenkelsen ble begått

Når en person har begått seksuelle krenkelser, må det få konsekvenser for forsamlingens bruk av vedkommende også om krenkelsen har skjedd utenom hans/hennes funksjon i forsamlingen.

4. Ansvarlige organer

Alle i forsamlingen har et ansvar for å sørge for å forebygge seksuelle krenkelser og at disse blir håndtert på en korrekt måte. Imidlertid er det noen som har et formelt ansvar for både håndtering og forebygging av seksuelle krenkelser.

4.1 Formelt og overordnet ansvar

Bedehusstyret er forsamlingens høyeste organ og har det overordnede ansvaret for all virksomhet på bedehuset. De skal til enhver tid sørge for at det finnes hensiktsmessige retningslinjer og prosedyrer både for håndtering og forebygging av seksuelle krenkelser.

4.2 Praktisk og utøvende ansvar

4.2.1 Bedehusstyret v/formann

Alle anklager eller mistanker om krenkelser blir meldt til bedehusformann. Han er den første som blir kjent med anklagen og har ansvar for å vurdere saken. Dette skal han gjøre sammen med bedehusets oppnevnte ressurspersoner.

4.2.2 Bedehusets ressurspersoner

Bedehusstyret skal sørge for at det til enhver tid er oppnevnt minst 2 ressurspersoner, en av hvert kjønn, som tilsammen utgjør et lokalt organ på bedehuset.

4.2.3 Ekstern koordineringsgruppe

Når hendelser inntreffer, velger bedehusstyret selv å overdra ansvaret for håndteringen av den seksuelle krenkelsen til ekstern Koordineringsgruppe (eid av de lutherske organisasjonene). Dette fratrukker ikke bedehusstyret det formelle ansvaret, men fører til at Koordineringsgruppen har det praktisk utøvende ansvaret i denne fasen. Når en sak blir håndtert av den eksterne koordineringsgruppen, blir bedehusstyret orientert og involvert i den grad koordineringsgruppen ønsker dette.

Koordineringsgruppen sin håndtering av seksuelle krenkelser er beskrevet i «Retningslinjer for håndtering av seksuelle overgrep» (vedlegg)

5. Prosedyrer for forebygging av seksuelle krenkelser

5.1 Prosedyren

Grafisk fremstilling av prosedyren er i sin helhet gjengitt på neste side. Hensikten med prosedyren er at den skal være intuitiv og enkel å forstå for alle. Alle ledere på alle nivå skal ha tilgang og kjenne til denne.

PROSEDYRE FOR FOREBYGGING AV SEKSUELLE KRENKELSER

Vedtatt av styret 21.02.13 Versjon 1.0

Formelt ansvarlig: Bedehusstyret

Forebygging handler om å sørge for at overgrep ikke finner sted. Dette skjer gjennom målrettet og systematisk arbeid innenfor områdene holdninger og handlinger. Bedehusstyret har det overordnede ansvaret for at forebygging skjer på begge disse områdene.

HOLDNINGER

Alle ledere er rollemodeller og ansvarlige for å spre sunne holdninger i forhold til seksualitet, kjønn og utseende.

HANDLINGER

handler om de praktiske kjørereglene vi har for sosial omgang, særlig for ledere, i sjelesorgsituasjoner og andre bedehussammenhenger.

Det skjer på følgende måte:

Hva?	Hvem?	Når?
Arrangere fellessamlinger med fokus på overgrep. Hensikten er å sette fokus på og å øke kunnskap om temaet.	Bedehusstyret	Ved jevne mellomrom
Informerer om prosedyrene på brukersamlingen	Bedehusstyret	Hvert år
Ha dette som en egen sak i styremøte. Minimum gjennomgå prosedyrene.	Alle foreninger og lag	Minst en gang hvert år
Være kjent med og følge «Gode råd for forebygging av seksuelle krenkelser»	Alle ledere og sjelesørgere	Til enhver tid
Sørge for at «Gode råd...» er tilgjengelige for bedehusets ledere	Bedehusstyret	Til enhver tid

5.2 Forklaring til prosedyren

Forebygging handler om å sørge for at seksuelle krenkelser ikke finner sted. Det skjer gjennom målrettet og systematisk arbeid innenfor områdene holdninger og handlinger. Med holdninger mener vi summen av hvordan vi forstår og forholder oss til et tema. Dette kommuniseres både gjennom ord og kroppspråk. Alle ledere er rollemodeller og ansvarlige for å spre sunne holdninger i forhold til seksualitet og kjønn.

Å forebygge er viktig fordi økt kunnskap gir bedre forutsetninger for å ha et bevisst forhold til egne holdninger. Fokus på tema kan i seg selv virke preventivt på potensielle overgripere. Forebygging er også viktig for å forhindre at ledere/tillitspersoner kan komme i situasjoner der de kan bli fristet til eller falskt anklaget for å ha utført seksuelle krenkelser.

5.3 «Gode råd for ledere på bedehuset»

Hensikten med disse rådene er å fremme gode relasjoner og trygghet i disse, samt forebygge seksuelle krenkelser i vår forsamling. Disse skal gjøres kjent og være tilgjengelige for alle ledere på bedehuset.

- Du er et forbilde. Vær bevisst din egen rolle og maktbalansen i de ulike relasjoner du har til andre personer du møter.
- Vær et tydelig forbilde gjennom å vise hva du står for og hvem du tror på. Målet vårt er at alle kan få et møte med Jesus.
- Vis kjærlighet. Vi er kalt til å elske hverandre. Vær bevisst om at i vår forsamling ønsker vi å formidle kjærlighet på en slik måte at alle kan oppleve å bli elsket for den de *er* - framfor det de *gjør*.
- Vis omsorg. Alle mennesker har ulike livshistorier og opplevelser. Vi er ulike og vi reagerer ulikt. Ikke vitse/ha det morsomt på andres bekostning, le *med* ikke *av*. Mange barn og unge kan bære på spørsmål og usikkerhet. Vi ønsker å vise oppmerksomhet og interesse for den enkelte slik at alle opplever å bli sett på en god måte.
- Ha en tydelig kommunikasjon. Bruk av ironi kan skape usikkerhet. Sett grenser og ivareta disiplin på en varm og tydelig måte.
- Vis ansvar for å spre sunne holdninger i forhold til seksualitet, kjønn og utseende.
- Intim fysisk kontakt mellom leder og deltager bør unngås, og skal uansett ikke skje på leders initiativ. I møte med yngre barn er en del kroppskontakt akseptabelt og naturlig, men etter hvert som barn blir eldre, må også grenser for kroppskontakt bli strengere. Her må brukes skjønn.
- Vær ikke alene i et rom med bare en person, uansett kjønn.
- Sjelesorgsamtaler skal ikke skje i lukkede rom. Bruk møtesal eller ha dør på gløtt.
- Lov aldri at du «ikke skal si det til noen» før det kommer frem hva det gjelder.
- Er du usikker på noe, ta kontakt med en annen leder du har tillitt til.

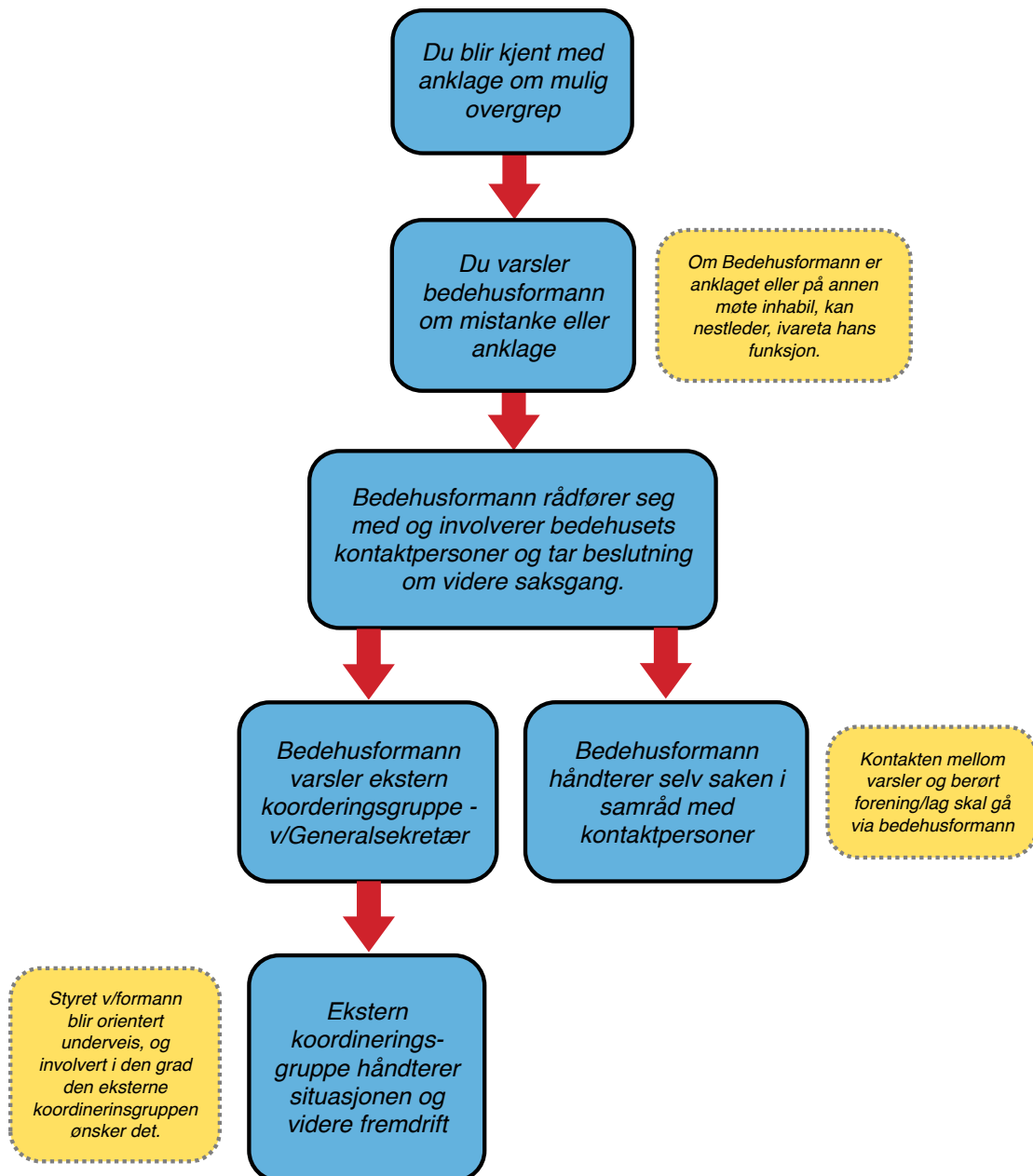
6. Prosedyrer for håndtering av seksuelle krenkelser

6.1 Prosedyren

Grafisk fremstilling av prosedyren er i sin helhet gjengitt på neste side. Hensikten med prosedyren er at den skal være intuitiv og enkel å forstå for alle. Alle ledere på alle nivå skal ha tilgang og kjenne til denne.

PROSEDYRE FOR HÅNDTERING AV SEKSUELLE KRENKELSER

Vedtatt av styret 21.02.13. Versjon 1.0, siste rev. 21.02.13

6.2 Forklaring til prosedyre

Dersom du som leder/tillitsperson i bedehuset blir gjort kjent med anklage om mulig overgrep skal bedehusformann varsles. Dette fordi det er han som fører saksgangen videre. Dersom bedehusformann er anklaget eller på annen måte er innhabil, skal nestformann ivareta hans funksjon.

Når bedehusformann får en beskjed om at det er mistanke om eller anklage av seksuelle krenkelser, skal han kontakte de oppnevnte kontaktpersonene som skal bistå bedehusformannen i det videre arbeidet. Det er viktig å understreke at kontaktpersoner skal være en støtte til formannen og ikke bli en direkte involvert part i saken,

I saker der den anklagede er tilknyttet bedehuset kan Ekstern koordineringsgruppe bli koblet inn. I saker der den anklagede er en person *utenfor* bedehuset (feks. idrettsleder, familiemedlem ol.) vil man ikke koble inn Ekstern koordineringsgruppe. Det er likevel viktig at bedehusformann blir varslet. I slike situasjoner vil formannen vurdere hver enkel sak i samråd med kontaktpersonene og eventuelt helsevesen og rettsvesen.

6.3 Avgrensinger

Dokumentet sier ikke noe om alle mulige ulike situasjoner som kan oppstå, da det kan tenkes utallige situasjoner. I dokumentet har vi forsøkt å ha en balansert tilnærming til temaet. Vi tror at et tilstrekkelig fokus virker forbyggende.

7. Kontaktpersoner

Følgende kontaktpersoner og kontaktinformasjon kan bli endret. Styret har ansvar for å oppdatere disse.

7.1 Bedehusets kontaktpersoner

Siv Stensland
Lars Johnny Hemnes

7.2 Ekstern koordineringsgruppe

Generalsekretær i ImF	Erik Furnes	913 38 249
Generalsekretær i NLM	Øyvind Aasland	473 38 498

7.3 Arbeidsgruppa

Dette dokumentet er utarbeidet av en prosjektbasert arbeidsgruppe bestående av Siv Stensland, Synnøve Fredly og Odd Arild Sævik. Eventuelle spørsmål til innholdet i dokumentet kan rettes til en av de overnevnte.